

قربا نیان «زمستان سخت» / قطعی گاز و برق به صنایع هم رسید

روند قطعی گاز صنایع بزرگ (شرکت‌های فولادی و پتروشیمی) از یک ماه پیش آغاز شده بود حالا قطعی گاز به برخی از شهرک‌های صنعتی رسیده، اما این موضوع کمتر از صنایع بزرگ است و هر چه هوا سردتر شود این احتمال وجود دارد که در استان‌های سردسیر روند قطعی گاز صنایع تشدید شود تا بتوان گاز بخش خانگی را تامین کرد.

زمستان سختی که قرار بود گریبان اروپایی‌ها را بگیرد، چند هفته‌ای است ایران را درگیر کرده و کار به سهمیه‌بندی تا قطعی گاز و برق رسیده است. ناتوانی دولت در تأمین گرمایش هم باعث شده تا همان نسخه‌های همیشگی تعطیلی چند روزه برای حل بحران از کشوی میز مدیران بیرون بیاید.

این در حالی است که آمار رسمی نشان می‌دهد، به دنبال قطعی گذشته فقط در سال گذشته صنایع متوجه زیان حداقل ۲۰ میلیارد دلاری شوند. حالا کمبود و قطعی گاز که زودتر از خانه‌ها به صنایع رسیده بود را باید تیر خلاصی بر پیکر تولید و اقتصاد دانست. صنایعی که به خودی خود با مشکلاتی نظیر تحریم، سوءمدیریت و اقتصاد دستوری مواجه هستند، حالا با کمبود انرژی در فصول مختلف سال توان تولیدی خود را از دست می‌دهند و قربانی می‌شوند. اتفاقی که پیامدهای آن همین حالا هم در نرخ تورم، رشد اقتصادی، بازارهای مالی و کالا و در نهایت سفره مردم مشهود است.

قربا نیان قطعی گاز

با شروع فصل سرما، شاهد کمبود گاز در صنایع، ادارات، مراکز آموزشی و حتی شبکه خانگی در استان‌های مختلف همراه هستیم. دولتمردانی که اروپا را با کلیدواژه «زمستان سخت» تهدید می‌کردند، حالا در تأمین گاز شبکه خانگی با مشکلات عدیده‌ای دست و پنجه نرم می‌کنند.

از آنسو، صنایع هم برای اینکه سرپا بمانند دیگر چاره‌ای جز مازوت‌سوزی و آلوده کردن هوای شهرها ندارند. این مازوت‌سوزی تا جایی ادامه پیدا کرده که دیگر در شهرهایی نظیر تهران هوا غنیمت است و نفس کشیدن در آن تفاوتی با استنشاق دی‌اکسیدگوگرد ندارد. پتروشیمی‌ها هم وضعیت بهتری ندارند و یکی پس از دیگری تعطیل می‌شوند و قربانی بیشتری می‌گیرند.

روند قطعی گاز صنایع بزرگ (شرکت‌های فولادی و پتروشیمی) از یک ماه پیش آغاز شده بود حالا قطعی گاز به برخی از شهرک‌های صنعتی رسیده، اما این موضوع کمتر از صنایع بزرگ است و هر چه هوا سردتر شود این احتمال وجود دارد که در استان‌های سردسیر روند قطعی گاز صنایع تشدید شود تا بتوان گاز بخش خانگی را تأمین کرد. زمانی که یک واحد تولیدی در یک‌بازه زمانی حتی محدود نتواند تولید کند متضرر می‌شود و این زیان ممکن است به زیان‌دهی واحد تولیدی یا به کاهش سود ختم شود.

عباس جبال‌بارزی عضو کمیسیون صنایع اتاق بازرگانی ایران درباره تأثیرات قطعی گاز بر روند تولید بنگاه‌های تولیدی می‌گوید: صنایع بزرگ، پتروشیمی‌ها و فولادی توان مقاومتی بیشتری در این وضعیت دارند و برخی صنایع مانند نیروگاه‌ها و کارخانجات سیمان از مازوت استفاده می‌کنند و از آنجایی که قیمت تمام شده مازوت ۲ برابر گاز برای تولیدکنندگان تمام می‌شود بدون تردید در قیمت محصول نهایی تأثیر می‌گذارد و قیمت آن گران‌تر می‌شود.

جبال‌بارزی با بیان اینکه اگر قطعی گاز به شهرک‌های صنعتی برسد، تأثیرات زیان‌باری بر روند تولید خواهد گذاشت، توضیح داده است: قطعی گاز شهرک‌های صنعتی آغاز شده، اما موضوع چندان حاد نیست و باید منتظر ماند که در آینده چه اتفاقی رخ می‌دهد.

علی اکبر الوندیان دبیر انجمن سیمان هم روزهای ابتدایی دی‌ماه سال جاری از کاهش ۲۰ تا ۲۳ درصدی سوخت کارخانه‌های سیمان خبر داده و

گفته بود: گاز بیش از ۵۰ کارخانه سیمان به صورت تقریبی قطع شده است. از سوی دیگر برق واحدهای تولیدی نیز به تدریج دچار محدودیت شده اند.

او بزرگترین مشکل کارخانه‌های سیمان را دشواری در تامین سوخت دوم یعنی مازوت دانسته و عنوان کرد که تامین سوخت مازوت به راحتی انجام نمی‌شود و برای تامین آن باید فرآیندهای پیچیده‌ای طی شود.

به گفته برخی از کارشناسان، اگر این قطعی موقتی باشد تاثیر آن نیز موقت خواهد بود اما اگر این محدودیت‌ها هر سال و در بلندمدت اجرایی می‌شود می‌تواند روی وضعیت سرمایه‌گذاری روی صنایع تاثیرگذار باشد. اگرچه هر ساله شرکت‌های بزرگ و صنایع مادر در کشور با قطعی گاز و برق روبرو هستند اما به نظر می‌رسد حل این مشکل در اولویت هیچکدام از دولت‌ها نبوده است؛ دولت سیزدهم هم مانند دولت‌های پیش از خود اهمیت این مساله را درک نکرده است. از این رو، صنایع در تابستان امسال با قطعی برق و اورهال اجباری روبرو شدند، حالا با زمستانی سخت به دلیل قطعی گاز مواجه هستند.

قطعی ۵۰ درصدی برق صنایع!

اما مشکل تنها قطع گاز نیست؛ چراکه در بحبوحه ندانمکاری متولیان امر، قطع برق نیز گریبان برخی از شهرک‌های صنعتی تهران را گرفته است.

سهیل رستگاری‌پور، معاون فنی سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی استان تهران، طی روزهای دراطهاراتی گفته بود در پی کاهش دمای هوا در روزهای سه‌شنبه و چهارشنبه، ۲۰ و ۲۱ دی، برق کل شهرک‌های صنعتی تهران از ساعت ۱۱ تا ۲۳ به‌طور مستمر قطع شده است و شهرک‌های عباس‌آباد، قرچک، خوارزمی، پایتخت، فیروزکوه و شمس‌آباد در این روزها برق نداشتند. شهرک‌های صنعتی سایر استان‌ها نیز طی روزهای گذشته همین وضعیت مشابه را تجربه کردند. این قطعی برق، به معنای کاهش ساعات کاری آنها برای مصرف برق کمتر نیست، بلکه تعطیلی کامل فعالیت واحدهای صنعتی را در پی دارد. چون شماری از واحدهای صنعتی نمی‌توانند کوره‌های خود را روزانه خاموش و روشن کنند؛ در نتیجه تا رفع سرما و برودت هوا و مشکل تامین برق تعطیل هستند. حال نگرانی که وجود دارد این است که تداوم این شرایط به معنای توقف تولید انواع کالا و عرضه آن و در ادامه اختلال در تولید صنایع دیگر است.

در همین حال، رضا شهرستانی عضو انجمن تولیدکنندگان فولاد از قطعی

شدید گاز شرکت‌های فولادی خبر داده و گفته: در حال حاضر به جر بخش احیا سایر شرکت‌های فولادی گاز ندارند؛ صنعت فولاد روزانه ۴۰ میلیون متر مکعب گاز مصرف می‌کند که امروز عدد مصرف آنها به ۱۵ میلیون متر مکعب رسیده. باید توجه داشت که این حجم گاز جوابگوی نیاز ۵۰ درصد شرکت‌های احیا آهن اسفنجی است.

او با اعلام قطعی ۵۰ درصدی برق صنایع، به «ایلنا» گفته است: کمبود گاز باعث قطعی برق صنایع نیز شده؛ چراکه گاز فعلی جوابگوی نیاز نیروگاه‌ها برای تولید برق را نمی‌دهد.

بنابر اعلام او، قطعی گاز و برق در صنعت فولاد، کاهش ۲ میلیون تنی تولید فولاد را به همراه بیاورد؛ البته کاهش تولید تاثیری در روند صادرات فولاد نخواهد گذاشت چراکه ما مازاد نیاز داخل فولاد صادر می‌کنیم.

او مشکل کمبود گاز در ایران را ادامه‌دار دانست و گفته است: سال آینده این چالش شدیدتر خواهد شد و اگر همین رویه ادامه داشته باشد در میزان تولید همه صنایع تاثیر ملموس خواهد گذاشت. به نظر من افرادی که سکان‌دار وزارت نفت شده‌اند در قد و قواره این جایگاه نیستند از این‌رو ما شاهد نابه‌سامانی در همه زمینه‌ها باشیم. به گفته شهرستانی؛ در بازار داخلی تولید فولاد در بخش طویل به مشکل خواهیم خورد اما به نظر می‌رسد قیمت‌های فولاد تختان به‌شدت افزایش پیدا کنند.

راهکار چیست؟

این فعال اقتصادی معتقد است که دولت نسبت به راهکارهای کوتاه‌مدت، میان مدت و درازمدت بخش خصوصی برای کنترل بحران گاز بی‌توجه است. این درحالی است که برای برد-برد کردن مصرف گاز در بخش خانگی و صنعت، بخش خصوصی به دولت پیشنهاد داده که یک الگوی مصرف به ازای هر فرد تدوین کند و اگر بر اساس این الگو مصرف‌کننده‌ای مصرف گاز را کاهش بدهد و میزان مصرف را به الگو برساند اختلاف قیمت را به ازای همان ۲ هزار تومان که از صنعت گرفته می‌شود صنعت به صورت مستقیم به مصرف‌کننده‌ای که مصرف را کاهش داده پرداخت کند.

شهرستانی معدل بهره‌وری سیستم‌های گرمایشی در ایران را ۳۵ درصد دانسته و بیان کرده: بهره‌وری سیستم‌های گرمایشی در اروپا به ۱۰۵ درصد هم رسیده؛ رسیدن به این ایده‌آل مد نظر ما نیست اما در ایران بخاری‌هایی وجود دارد که بالای ۸۵ درصد بهره‌وری دارند و شرکت‌های

بزرگ می‌توانند سیستم‌های گرمایشی در یک استان را تغییر بدهند و اینگونه مصرف را به یک سوم برسانند. همچنین در ایران بالای ۶۰ میلیون متر مکعب گاز فلر می‌شود این در حالی است که شرکت‌های داخلی و خارجی تمایل دارند که روی آن کار کنند که این گاز به جای فلر شدن به صنعت داده شود شرایط تولید فولاد دگرگون و دیگر شاهد خواب تولید نخواهیم بود.

برخی کارشناسان هم راهکار مشخص برای جبران کمبود برق را در این می‌دانند که شرایط به سمتی هدایت شود که بخش خصوصی به سمت ایجاد نیروگاه‌های خورشیدی برود همچنین باید با قیمت منطقی برق تولیدشده را خریداری کرد که تولید توجیه داشته باشد. دوم، باید نیروگاه‌های پراکنده در مدار ایجاد شود و سوم شرایط خرید خاموش مطرح و عملیاتی شود؛ خرید خاموشی به این معناست که باید از مصرف‌کنندگان خانگی که کمتر مصرف می‌کنند بتوانند برق صرفه‌جویی کرده خود را به صنایع بفروشند.

اما به نظر می‌رسد آنگونه که باید دولت برای حل بحران اقدامی انجام نداده، البته به صنایع بزرگ این مجوز را داده‌اند که برای تامین برق نیروگاه احداث کنند برخی صنایع اقداماتی در این زمینه را آغاز کردند؛ به عنوان مثال گل گهر در سیرجان یک نیروگاه ۳۰ مگاواتی احداث کرده است. باید قیمت انرژی عددی شود تا کسانی که می‌خواهند در بخش نیروگاهی سرمایه‌گذاری کنند برای آنها ورود سرمایه به این بخش توجیه اقتصادی داشته باشد. البته صعودی شدن نرخ ارز باعث افزایش قیمت تجهیزات نیروگاهی شده و هزینه سرمایه‌گذاری را بالا برده است. از این رو، گمانه زنی‌ها حاکی از این مهم است که در سال آینده نیز بحران کمبود برق همچنان وجود داشته باشد و شاید بتوان بعد از ۱۴۰۳ این بحران را مدیریت کنیم.